

Voorwoord

Cahiers Inlichtingenstudies
BISC nr. 10
p. 7-10
© Gompel&Svacina
ISBN 978-94-6371-134-0

MARC COOLS¹, EMMANUEL DEBRUYNE², ANDRÉ LEMAÎTRE³ & VEERLE PASHLEY⁴

Het is voor ons steeds opnieuw een eer en een genoegen om het woord te kunnen nemen, dit maal in het tiende nummer van de ‘Cahiers inlichtingenstudies – Cahiers d’études du renseignement’. Deze nieuwe cahiers van het ‘Belgian Intelligence Studies Center’ of BISC zijn het resultaat van de inzet van een aantal praktijkmensen en academici die een wetenschappelijke belangstelling aan de dag leggen voor het ruime domein van de inlichtingenstudies. Dit tiende nummer bewijst dat we opnieuw in ons opzet zijn geslaagd.

Het BISC is vandaag een inhoudelijk autonoom functionerende groep operationaal gedragen door de Universiteit Gent en de Université de Liège. Guy Rapaille, voormalige voorzitter van het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, blijft binnen het BISC de taak van voorzitter opnemen.

Van in het begin werd de keuze gemaakt om het BISC naar vorm en inhoud Belgisch te maken. Dit resulteert in het gegeven dat elkeen er in de gesproken en geschreven tussenkomsten zijn eigen moedertaal hanteert met erkenning van de gelijkwaardigheid van de andere talen. Het BISC kent bijgevolg verschillende werktalen en dit verklaart meteen waarom de cahiers door het leven zullen gaan als Cahiers inlichtingenstudies – Cahiers d’études du renseignement.

Het BISC organiseert jaarlijks minstens twee studiedagen omtrent thema’s die passen in het concept van de inlichtingenstudies. Dit betekent onderwerpen die verband houden met: het historisch, het juridisch, het functionerings- en/of het sociaal wetenschappelijk bestuurlijk kader.

De reeds georganiseerde studiedagen zijn: ‘Inlichtingen- en veiligheidsdiensten: geschiedenis en vooruitblik’, ‘Ethiek en inlichtingen: oxymoron?’, ‘Overheden en economisch inlichtingenbeleid in België’, ‘Cyberthreats – Cyberdefence – Cyberwar: Pearl Harbor or a death of a thousand cuts’, ‘Chronique de ma guerre cachée

---

¹ Professor en in de vakgroep criminologie, strafrecht en sociaal recht, Universiteit Gent en in de vakgroep criminologie, Vrije Universiteit Brussel.

² Professor, Université Catholique de Louvain.

³ Professor criminologie, Institut des Sciences Humaines et Sociales, Université de Liège.

⁴ Assistent in de vakgroep criminologie, strafrecht en sociaal recht, Universiteit Gent.

– Kroniek van mijn verborgen oorlog’, ‘Spionage tijdens en na de Koude Oorlog ‘revisited’ – L’espionnage durant et après la guerre froide ‘revisited’, ‘D-day minus x – intelligence activities along and over the Atlantikwall’, ‘Building Belgium’s Cyber Intelligence Knowledge Capacity’, ‘185 jaar VSSE – 70 jaar RUSRA-KUIAD – 5 jaar BISC’, ‘Inlichtingen- en actieagenten tijdens WOII’, ‘Jubileumcolloquium 185 jaar Veiligheid van de Staat, 100 jaar militaire veiligheid, 70 Jaar RUSRA-KUIAD en 5 jaar BISC Past and futures’, ‘The private cold war in Western Europe’, ‘Big data et les services de renseignement: perspectives et défis à venir’, ‘Managing uncertainties. The protection of critical infrastructures and intelligence services’, ‘Counter Insurgency’, ‘International collaboration regarding intelligence services and intelligence studies’, Als we het vergeten, gebeurt het dan opnieuw? Radicalisering, burgerschapszin en onderwijs – Si nous l’oublions, cela va-t-il se reproduire? Radicalisation, citoyenneté et enseignement’ (in samenwerking met RUSRA-KUIAD en Nationaal Memoriaal Fort Breendonk) ‘The secret pigeon post – Joseph Raskin en Leopold Vindictive’ (in samenwerking met RUSRA-KUIAD).

In het BISC is de inlichtingengemeenschap en de academische wereld actief. Vooral naar deze eerste groep enthousiastelingen gaat onze persoonlijke dank en wetenschappelijke erkenning en waardering uit. Na jaren actief te zijn, werd besloten het BISC structureel te reorganiseren en te werken met enerzijds een raad van bestuur of ‘conseil d’administration’ en met anderzijds een wetenschappelijke en begeleidingsraad of ‘conseil scientifique et de pilotage’.

In louter alfabetische volgorde zijn de volgende collega’s lid van de raad van bestuur: Chris Bombeke (Private Veiligheidszorg), Marc Cools (Universiteit Gent en Vrije Universiteit Brussel), Emmanuel Debruyne (Université Catholique de Louvain), Vivianne Deckmyn (BIM-Commissie), Nicolas Defraigne (Inlichtingen- en Veiligheidsschool), Frank Franceus (Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten), André Lemaître (Université de Liège), Robin Libert (Veiligheid van de Staat), Felix Nkundabagenzi (Coördinatieorgaan voor de Dreigingsanalyse), Veerle Pashley (Universiteit Gent), Thierry Piette (Inlichtingen- en Veiligheidsschool), Guy Rapaille, en Kathleen Van Acker (Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid).

Hetzelfde gaat op voor de collega’s in de wetenschappelijke en begeleidingsraad: Sven Biscop (Egmont Instituut), Derrick Gosselin (Universiteit Gent en Oxford University), Jelle Janssens (Universiteit Gent), Eric Kalajzic (FOD Defensie), Jaak Raes (Veiligheid van de Staat), Claude Van de Voorde (Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid), Rudi Van Doorslaer (Universiteit Gent), Paul Van Tigchelt (Coördinatieorgaan voor de Dreigingsanalyse) en Alain Winants (Hof van Cassatie en Vrije Universiteit Brussel).

Met betrekking tot de Cahiers inlichtingenstudies – Cahiers des études de renseignement’ werken we met een wetenschappelijke redactie, een redactie BISC, een wetenschappelijk leescomité en correspondenten. Dr. Anne Griffin (Cooper Union for the Advancement of Science and Arts – New York) treedt tot deze laatste groep toe.

Het eerste artikel van Quirine Eijkman & Nico van Eijk zoomt in op de Nederlandse wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De auteurs bestuderen de veranderingen die de wet heeft ondergaan. Meer bepaald over de bevoegdheden om informatie te verzamelen. In “*Adequate waarborgen in de Nederlandse wet op de inlichtingen- en*

veiligheidsdiensten?” krijgen we een kritische analyse over de consequenties van de wetsverandering voor de civiele en militaire inlichtingendiensten.

Naar goede gewoonte krijgen studenten die geïnteresseerd zijn in de wereld van de inlichtingendiensten de kans om hun masterproef te verzilveren in de cahiers inlichtingendienstudies. In deze tiende editie publiceren we het werk van twee beloftevolle masters in de criminologische wetenschappen.

Joren Van Eesbeeck bespreekt de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie naar de aanslagen van 22 maart 2016 op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. In zijn bijdrage “*Naar een inlichtingenhervorming? De aanbevelingen van de POC2203 ten aanzien van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten*” bespreekt hij de organisationele, inhoudelijke en criminologische implicaties, rekening houdende met de context waarbinnen de aanbevelingen hebben plaatsgegrepen.

Karen Verhelst heeft een bijdrage geschreven, getiteld “*Secret Army: waarheid of fictie*”. De auteur bespreekt op welke manier de ontsnappingslijnen tijdens WOII worden voorgesteld worden in de populaire media. Ze tracht te achterhalen of TV series rekening houden met historische feiten. In haar werk bespreekt ze de TV-serie “*Secret army*” en of de ontsnappingslijn ‘Comète’ al dan niet waarheidsgetrouw wordt weergegeven.

Vervolgens bespreekt Em. Prof. Dr. Els Witte haar werk “*Uit de beginjaren van de Belgische staatsveiligheidsdienst (1830-1841)*”. Op basis van intensief archiefwerk geeft ze nieuwe inzichten over de ontstaansgeschiedenis van de Belgische Veiligheid van de Staat.

Siegfried van den Enden heeft een artikel geschreven over de bescherming van de kritische infrastructuur. In zijn artikel “*Critical infrastructure protection – a practical example: the General Secretariat of the Council of the European Union/European Council*” op welke manier de Europese Raad en de Raad van de Europese Unie onderhevig zijn aan bedreigingen. Het is noodzakelijk om een adequate bescherming te voorzien in goede samenwerking met de inlichtingendiensten.

Verder bespreekt Bob De Graaff de Nederlandse inlichtingendiensten als dan niet epistemische gemeenschappen zijn. In zijn artikel “*Creating epistemic communities in the field of intelligence studies*” gebruikt hij zijn ervaringen vanuit het NISA of ‘Netherlands Intelligence Studies Association’ én de ‘International Association for Intelligence Education’.

In BISC Cahiers 10 publiceren we eveneens de speech van Marc Cools ter gelegenheid van de academische zitting op 29 november 2018 inzake 20 jaar Wet houdende de regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten alsook de speech inzake de internationale samenwerking tussen inlichtingendiensten en (inter)nationale controle van Harm Brouwer tijdens de BISC studiedag “*International collaboration regarding intelligence services and intelligence studies*” op 29 juni 2018.

Daarnaast hebben we ook twee getuigenissen van Andrée Dumon en Robert Horsley over hun ervaringen van de ontsnappingslijn ‘Comète’. Hiermee samenhangend zijn we eveneens verheugd om twee boekbesprekingen te publiceren. Ten eerste een review door Charles-Albert de Behault over het werk “*Je ne vous ai pas oubliés*” van Andrée

Dumon. Ten tweede een bespreking van Bernard Snoy over het boek “Andrée De Jongh: une vie résistante” van Marie-Pierre d’Udekem d’Acoz.